

KORDUVAD KÜSIMUSED

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve toodetesse sekkumise meetmed seoses jaeinvestoritele pakutavate hinnavahelepingute ja binaaroptsioonidega

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve toodetesse sekkumise meetmed

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve leppis kokku meetmed seoses binaaroptsioonide ja hinnavahelepingutega, sh nn ülerullitavad hetkelepingud. Kokku lepitud meetmed on järgmised.

Binaaroptsioonid

Meetmega keelatakse binaaroptsioonide turundamine, levitamine või müük jaeinvestoritele.

Hinnavahelepingud

Meetmega lubatakse hinnavahelepingute turundamist, levitamist või müüki jaeinvestoritele üksnes järgmise kaitse tagamise korral:

- avatud positsiooni finantsvõimenduse määrade korral vahemikus 30 : 1 ja 2 : 1, mis olenevad alusvara volatiilsusest:
 - 30 : 1 peamiste valuutapaaride korral;
 - 20 : 1 teiste valuutapaaride, kulla ja peamiste aktsiaindeksite korral;
 - 10 : 1 muude kaupade kui kulla ja teiste aktsiaindeksite korral;
 - 5 : 1 üksikaktsiate ja mis tahes mujal nimetamata alusvara korral;
 - 2 : 1 krüptoraha korral;
- ostu- ja müügihinna vahe sulgemise reegel konto kaupa;
- negatiivse saldo kaitse konto kaupa;
- selliste hüvitiste² keeld, mis soodustavad kauplemist; ning
- standardiseeritud riskihoiatus.

Miks valis Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve need meetmed?

- Hinnavahelepingud ja binaaroptsioonid on olemuselt riskantsed ning keerukad tooted. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ja riiklikud pädevad asutused on viimastel aastatel üha rohkem käsitanud probleemseks nende toodete turundamise, levitamise või jaeinvestoritele müügi kiiret kasvu kogu Euroopa Liidus.
- Probleemiga tegelemiseks on Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve andnud välja

¹Finantsvõimenduse määrad on kehtestatud nii, et hinnavahelepingute jaeinvestorite riskimäärad on võrreldavad sõltumata alusvarast. Suurem finantsvõimendus on lubatud eelkõige suhteliselt stabiilse vara hinnavahelepingute korral ja väiksem finantsvõimendus suhteliselt volatiilse vara korral.

² Keeldu ei kohaldata teabe- ja uurimisvahendite mitterahalistele hüvitistele.

erihoiatusi ning koostanud konkreetsete küsimuste ja vastuste platvormi. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve koordineerib lisaks ühisrühma ja töörühma tegevust, et käsitleda jaeinvestoritele hinnavahelepinguid ning muid spekulatiivseid tooteid pakkuvate mitmesuguste teenusepakkujatega seotud küsimusi piiriüleselt kogu Euroopa Liidus ning jälgida nende toodete pakkumist jaeinvestoritele.

- Teatud riiklikud pädevad asutused on lisaks võtnud meetmeid, et piirata nende toodete pakkumist jaeinvestoritele.
- Hoolimata nendest meetmetest peetakse oluliseks probleemiks, et ei reguleerita või vähendada piisavalt nende toodetega kaasnevaid investorite kaitse riske.
- Lisaks oma 29. juuni ja 15. detsembri 2017. aasta avaldustele leppis Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve kokku toodetesse sekkumise meetmed.

Millal hakatakse neid meetmeid kohaldama?

- Meetmed tuleb tõlkida kõikidesse Euroopa Liidu ametlikes keeltesse. Tõlkimist on juba alustatud ja see kestab paar nädalat.
- Tõlgete valmimisel kavatseb Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve võtta vastu meetmed kõikides Euroopa Liidu ametlikes keeltes.
- Kui meetmed on vastu võetud, saadetakse need Euroopa Liidu ametlikes keeltes avaldamiseks Euroopa Liidu Teatajas.
- Binaaroptsioonide meedet hakatakse kohaldama üks kuu pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Hinnavahelepingute meedet hakatakse kohaldama kaks kuud pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Kui kaua neid meetmeid kohaldatakse?

Neid meetmeid kohaldatakse kolme kuu jooksul, mille lõppedes võidakse neid uuendada.

Kellele neid meetmeid kohaldatakse?

- Neid meetmeid kohaldatakse kõikidele isikutele, kes turundavad, levitavad või müüvad hinnavahelepinguid või binaaroptsioone jaeinvestoritele Euroopa Liidus, kui finantsinstrumentide turgude II direktiivi alusel on nõutav luba.
- See hõlmab investeerimisettevõtteid ja -panku.

Kuidas neid meetmeid kohaldatakse?

- Need on vahetult kohaldatavad meetmed. See tähendab, et kohaldamiseks ei tule võtta eraldi riiklikke meetmeid.
- Toote pakkujate tegevus peab vastama nendele meetmetele alates nende kohaldamisest. Riiklikud pädevad asutused teevad toote pakkujate järelevalvet, et tagada nende vastavus meetmetele.

Tooted

Mis on hinnavahelepingud?

- Hinnavahelepingud on keerukad finantsinstrumendid, mida sageli pakutakse veebiplatvormidel. Need on tuletisinstrumentidega kauplemise üks vorm.
- Hinnavahelepingud võimaldavad spekulereerimist hinnatõusu või -langusega, alusvara (sh selliste varaklasside nagu valuutad, indeksid, kaubad, aktsiad ja riigivõlakirjad) hinnataseme või väärtusega. Teil ei pea olema alusvara.
- Hinnavahelepinguid pakutakse tavaliselt finantsvõimendusega, mis tähendab, et teil tuleb panustada ainult osa investeeringu koguväärtusest. Finantseerimiskulud ja tehingukulud (nt ostu- ja müügihinna vahe) põhinevad siiski tavaliselt investeeringu koguväärtusel.
- Finantsvõimendus suurendab ka hinnamuutuste mõju kasumile ja kahjumile. See tähendab, et võite väga kiiresti raha kaotada. Finantsvõimendus võib tekitada nii suurt kahjumit, et see võib viia suurte rahasummade võlgnemiseni toote pakkujale.
- Negatiivse saldo kaitse tähtsuse alahindamist näitas hiljutine turukõikumine jaanuaris 2015, kui euro langes järsult võrreldes Šveitsi frangiga. Negatiivse saldo kaitse puudumisel võlgnesid teatud jaeinvestorid pakkujatele selle tulemusel suuri rahasummasid, mis olid paljudel juhtudel suuremad, kui nad suutsid tasuda.

Mis on binaaroptsioonid?

- Binaaroptsioonid võimaldavad eelnevalt määratletud fikseeritud väljamakset, kui alusvara vastab teatud eelmääratletud tingimustele, seda üldjuhul teatud ajavahemiku jooksul.
- Binaaroptsiooni levinud vorm on, et saate fikseeritud väljamakse, kui alusvara, näiteks vahetuskursi, aktsia või kauba hind jõuab teatud tasemeni. Näiteks võib binaaroptsiooni väljastada kell 11.00, millega saab tulu, kui kulla hind on samal päeval kell 15.00-ks tõusnud. Kui kulla hind on kell 15.00 väiksem kui kell 11.00, siis investor kaotab investeeritud summa.
- Binaaroptsioonide olemuse tõttu kaotavad jaeinvestorid tavaliselt nende toodetega raha ja nende jaoks puudub selge alternatiivne investeerimiseesmärk (nt riskikindlustus).
- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve meede hõlmab kõiki jaeinvestoritele pakutavate binaaroptsioonide liike. Näiteks mõnikord nimetatakse binaaroptsioone binaarkihlvedudeks. Põhjus on, et need on väga spekulatiivsed ja väljamaksed noteeritakse sarnaselt fikseeritud võidukoefitsientidega kihlvedudega, nt spordi- ja poliitikasündmuste peale.
- Binaaroptsioonid erinevad muudest optsioonidest. Erinevalt binaaroptsioonidest ei võimalda muud optsioonid fikseeritud väljamakseid. Optsiooni tulusus on selle asemel jätkuvas väärtusvahemikus. Levinud näited on ostu- või müügioptsioonid ehk teise nimetusega lihtsad optsioonid. Näiteks tõuseb müügioptsiooni väärtus seda rohkem, mida rohkem langeb alusvara hind alla täitmishinna. Sel põhjusel võivad muud kui binaaroptsioonid (nt lihtsad optsioonid) sobida hästi muu investeeringu riskikindlustuseks.

Investorite kaitse

Miks Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ei teinud varem midagi?

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve volitust ajutiselt keelata või piirata nende toodete turundamine, levitamine või müük on kohaldatud üksnes alates 3. jaanuarist 2018 osana investorite kaitsest, mis sätestati uues finantsinstrumentide turgude direktiivis.
- Enne seda hoiatasid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ja teatud riiklikud pädevad asutused korduvalt hinnavahelepingute ja binaaroptsioonide riskide eest. Teatud riiklikud pädevad asutused on võtnud ka riiklikke meetmeid. Siiski püsib endiselt jaeinvestori kahju, mida tekitavad need tooted kogu Euroopa Liidus ja sellest tulenevalt peab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve kasutama oma uut volitust.

Olen jaeinvestor ja soovin ikkagi kaubelda hinnavahelepingutega, kas ma tohin?

- Kui meetmeid hakatakse kohaldama, saate ikka kaubelda hinnavahelepingutega. Meetmetega kehtestatakse teatud piirangud jaeinvestoritele pakutavate hinnavahelepingute liikide ja nende turundamise, levitamise või müügi viiside suhtes, et vähendada hinnavahelepingutega kauplemise riske.

Olen jaeinvestor ja mul on avatud hinnavahelepingu positsioone ja/või binaaroptsioone, mida peaksin tegema?

- Meetmeid kohaldatakse toote pakkujatele. Investorina ei pea te tegema midagi.
Kui aga meetmeid hakatakse kohaldama, kontrollige toote pakkuja(te)lt, kas teie kaitse tase vastab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve nõutavatele meetmetele.

Mis muutub kutseliste klientide jaoks, kes soovivad kaubelda binaaroptsioonide/hinnavahelepingutega?

- Meetmeid kohaldatakse üksnes jaeinvestoritele. Kutselised kliendid ei kuulu kohaldamisalasse.
- Tuleb märkida, et kutselistele klientidele ei kehti sama investorite kaitse ega hüvitamiseõigus kui jaeinvestoritele.
- Kui olete jaeinvestor ja soovite jätkata kauplemist hinnavahelepingutega, ilma et teie suhtes kehtiksid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve kehtestatud piirangud, või binaaroptsioonide, arutage seda oma toote pakkujaga ja kaalutlege hoolikalt, kas saaksite ja võiksite hakata kutseliseks kliendiks.
- Sellega seoses märgib Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve, et uue finantsinstrumentide turgude direktiivi korra kohaselt kehtivad ranged eeskirjad jaeinvestoritele, kes on liigitatud kutselisteks klientideks.

Mis muutub autoriseerimata binaaroptsioonide pakkujate jaoks?

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve meetmed seoses binaaroptsioonidega tulenevad toodete endaga seotud suurest riskist.

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve on aga teadlik, et autoriseerimata üksused pakuvad binaaroptsioonide teenuseid kogu Euroopa Liidus.
- Autoriseerimata investeerimisteenuste pakkujad on eraldi raske probleem kõikides liikmesriikides ega piirdu binaaroptsioonidega seotud tegevusega.

Toodetesse sekkumise meetmed

Hinnavahelepingud

Mis on ostu- ja müügihinna vahe sulgemise reegel?

- Ostu- ja müügihinna vahe sulgemise reegel standardiseerib ostu- ja müügihinna vahe protsendi, mille korral hinnavahelepingute pakkujad peavad sulgema hinnavahelepingu(d).
- Standardiseerimise tulemus on kõikide pakkujate selge ja ühtne lähenemine, mis aitab investoritel mõista, mis saab nende investeringutest negatiivsete hinnamuutuste korral.
- Ostu- ja müügihinna vahe on fikseeritud 50%-le, et vältida investorite kahjustamist, kui ostu- ja müügihinna vahe langeks nulli lähedale. See on kooskõlas valdkonna praeguse hea tava näidetega. See reegel ei keela investoritel valida ostu- ja müügihinna vahe suurendamist, kui nad seda soovivad.

Mis on ostu- ja müügihinna vahe sulgemise reegel konto kaupa?

- Kui kogu konto ostu- ja müügihinna vahe langeb 50%-ni esialgse ostu- ja müügihinna vahest, mis on nõutav avatud hinnavahelepingute suhtes, peab toote pakkuja sulgema ühe või mitu hinnavahelepingut.
- Ostu- ja müügihinna vahe reegel ei kirjelda, mis positsioonid tuleb sulgeda või mis järjekorras. Teatud investorid on praegu palunud oma toote pakkujatel sulgeda positsioonid konkreetsetes järjekorras. Muudel praegustel turutavadel otsustatakse ostu- ja müügihinna vahe positsioonipõhiselt, nt sulgetakse mis tahes üksik hinnavaheleping, kui selle ostu- ja müügihinna vahe langeb allapoole teatud taset. Need ostu- ja müügihinna vahe otsustamise eri viisid jäävad võimalikuks ka edaspidi, kuid oluline on märkida, et kogu ostu- ja müügihinna vahe piirmäär kontos, mille puhul ostu- ja müügihinna vahe sulgetakse, on standardset 50%.

Mis on negatiivse saldo kaitse?

- Negatiivse saldo kaitse kehtestab maksimaalse kahjumi, mis jaeinvestoril võib tekkida. See on kavandatud kui kaitsemeede juhaks, kui ostu- ja müügihinna vahe ei toimi efektiivselt väga järsu hinnamuutuse tulemusena.
- Negatiivse saldo kaitse kehtestamisel konto kaupa ei saa investor kunagi kaotada rohkem kui hinnavahelepingutega kauplemisel investeeritud kogusumma. Puudub kahjumijääk või kohustus lisada täiendavaid vahendeid lisaks neile, mis on investori hinnavahelepingu kauplemiskontol.
- Et ostu- ja müügihinna vahe reegel (koos finantsvõimenduse piirmääradega) tagab ostu- ja müügihinna vahe puhvri tavapärares turutingimustes, on negatiivse saldo kaitse reeglit vaja eeldatavasti üksnes harva ja äärmuslikes turutingimustes. Sellegipoolest on

see väga oluline kaitsemeede.

- Negatiivse saldo kaitse tähtsuse alahindamist näitas hiljutine turukõikumine jaanuaris 2015, kui euro langes järsult võrreldes Šveitsi frangiga. Negatiivse saldo kaitse puudumisel võlgnesid teatud jaeinvestorid pakkujatele selle tulemusel suuri rahasummasid, mis olid paljudel juhtudel suuremad, kui nad suutsid tasuda.

Mis on finantsvõimendus?

- Finantsvõimendus hõlmab kapitali laenamist, et võtta suurem riskipositsioon.
- Näiteks finantsvõimendus 20:1 tähendab, et iga investeeritud 5 euro eest annab toote pakkuja teile riskipositsiooni 100 eurot ($5 \text{ eurot} \times 20$). Selleks laenab pakkuja teile majanduslikus mõttes 95 eurot ($100 \text{ eurot} - 5 \text{ eurot}$).

Mida tähendab finantsvõimenduse piirmäär?

- Finantsvõimenduse piirmäär näiteks 5 : 1 hinnavahelepingu avamisel nõuab, et klient kirjendaks esialgse ostu- ja müügihinna vahena vähemalt 20% hinnavahelepingu esialgsest koguriskipositsioonist.
- Sarnaselt nõuab finantsvõimenduse piirmäär näiteks 20 : 1 hinnavahelepingu avamisel, et klient kirjendaks esialgse ostu- ja müügihinna vahena vähemalt 5% hinnavahelepingu esialgsest koguriskipositsioonist.
- Finantsvõimenduse piirmäärad hinnavahelepingute mõõtmisel kehtestavad maksimaalse finantsvõimenduse, mida pakkujad saavad teile hinnavahelepingu avamisel pakkuda.
- Finantsvõimenduse piirmääradele positsiooni avamisel viidatakse ka kui esialgse ostu- ja müügihinna vahe kaitsele. See termin rõhutab, et nõudes ostu- ja müügihinna vahe teatud summa esialgset kirjendamist seoses kogu esialgse riskipositsiooniga (nt finantsvõimenduse piirmäär), on investor teatud riskide eest kaitstud. Need hõlmavad järgmist:
 - risk, et tasud (nt finantseerimiskulud või tehingutasud), mida kohaldatakse kogu esialgsele riskipositsioonile kahjustavad hetkega suurt osa või kogu ostu- ja müügihinna vahet; ning
 - risk, et isegi väikesed hinnamuutused alusvaras viivad suurte muutusteni investori olemasolevas ostu- ja müügihinna vahes, tehes tõenäoliseks suure kahjumi tekkimise.

Miks on finantsvõimenduse piirmäärad erinevad?

- Hinnavahelepingute riski suurendab hinnavahelepingu finantsvõimendus. Finantsvõimenduse mõju muutub suuremaks, kui hinnavahelepingu (kontrollväärtus) alusvara väärtus on volatiilne. Teatud alusvara on volatiilsem. Finantsvõimenduse erinevad piirmäärad aitavad tagada, et risk investoritele on püsival tasemel.

Miks kehtivad kullale erireeglid?

- Hinnavahelepingute riski suurendab hinnavahelepingu finantsvõimendus. Finantsvõimenduse mõju muutub suuremaks, kui hinnavahelepingu (kontrollväärtus) alusvara väärtus on volatiilne. Teatud alusvara on volatiilsem. Finantsvõimenduse erinevad piirmäärad aitavad tagada, et risk investoritele on püsival tasemel.

- Kaupade hinnavahelepingutele kehtib finantsvõimenduse piirmäär 10 : 1 vastavalt varade, näiteks nafta hinna ajaloolisele volatiilsusele. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tunnistab siiski, et kulla hind on ajalooliselt olnud vähem volatiilne kui paljudel muudel kaupadel. Sel põhjusel kehtib kullale leebem finantsvõimenduse piirmäär 20 : 1.

Miks eristatakse peamist valuutat ja teisest valuutat/indekseid?

- Hinnavahelepingute riski suurendab hinnavahelepingu finantsvõimendus. Finantsvõimenduse mõju muutub suuremaks, kui hinnavahelepingu (kontrollväärtus) alusvara väärtus on volatiilne. Teatud alusvara on volatiilsem. Finantsvõimenduse erinevad piirmäärad aitavad tagada, et risk investoritele on püsival tasemel.
- Peamiste ja teiseste valuutade või indeksite volatiilsus erineb suuresti. Sel põhjusel on peamistel ja teisestel valuutadel/indeksitel finantsvõimenduse eri piirmäärad.
- Peamised valuutad on valuutapaarid, mis koosnevad mis tahes kahest järgmisest valuutast: USA dollar, euro, Jaapani jeen, naelsterling, Kanada dollar või Šveitsi frank. Kõiki muid valuutasid peetakse teisesteks.
- Peamised indeksid on mis tahes järgmised aktsiaindeksid: Financial Times Stock Exchange 100 (FTSE 100); Cotation Assistée en Continu 40 (CAC 40); Deutsche Bourse AG German Stock Index 30 (DAX30); Dow Jones Industrial Average (DJIA); Standard & Poors 500 (S&P 500); NASDAQ Composite Index (NASDAQ), NASDAQ 100 Index (NASDAQ 100); Nikkei Index (Nikkei 225); Standard & Poors / Australian Securities Exchange 200 (ASX 200); EURO STOXX 50 Index (EURO STOXX 50). Kõiki muid indekseid peetakse teisesteks.

Binaaroptsioonid

Miks binaaroptsioone käsitletakse hinnavahelepingutest erinevalt?

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve meede keelab binaaroptsioonide turundamise, levitamise või müügi jaeinvestoritele. Erinevalt hinnavahelepingutest ei tehta binaaroptsioonidele finantsvõimendust, kuid sellegipoolest on need äärmiselt riskantsed.
- Majanduslikult on binaaroptsioonid olemuselt nagu hasartmängutooted, mis ei sobi riskikindlustuse eesmärgil või muudeks majandusfunktsioonideks, mis võivad moodustada hüvitise.

Õiguslik alus

Mis on nende meetmete õiguslik alus?

- Nende meetmete alus on määruse (EL) nr 600/2014 artikkel 40.
- See säte annab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele volitused muu hulgas ajutiselt keelata või piirata teatavate finantsinstrumentide või teatud konkreetsete omadustega finantsinstrumentide turundamist, levitamist või müüki või teatud liiki finantsteenust või -tegevust.

Kuidas meetmed vastu võetakse ja millal neid kohaldama hakatakse?

- Meetmed tuleb tõlkida kõikidesse Euroopa Liidu ametlikes keeltesse. Tõlkimist on juba alustatud ja see kestab paar nädalat.
- Tõlgete valmimisel kavatseb Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve võtta vastu meetmed kõikides Euroopa Liidu ametlikes keeltes.
- Kui meetmed on vastu võetud, saadetakse need Euroopa Liidu ametlikes keeltes avaldamiseks Euroopa Liidu Teatajas.
- Binaaroptsioonide meedet hakatakse kohaldama üks kuu pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Hinnavahelepingute meedet hakatakse kohaldama kaks kuud pärast avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.
- Need meetmed kehtivad kolme kuu jooksul, mille lõppedes võidakse neid uuendada.

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tõendite esitamise kutse

Mille kohta oli Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tõendite esitamise kutse?

- 18. jaanuaril 2018 avaldas Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tõendite esitamise kutse esitatud toodetesse sekkumise meetmete kohta hanketepingute ja binaaroptsioonide pakkumisel jaeinvestoritele. See tõendite esitamise kutse kestis kuni 5. veebruarini 2018.

Kes vastas sellele tõendite esitamise kutsele?

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve sai tõendite esitamise kutsele ligikaudu 18 500 vastust, mis oli seni suurim arv.
- Vastused tulid hinnavahelepingute ja/või binaaroptsioonidega seotud pakkujalt, kaubandusorganisatsioonidelt, börsilt ja maakleritelt, tarbijate esindajatelt ja üksikisikutelt.
- Üksikvastajate arv on sellest arvust väiksem, sest Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve sai ka järgmisi vastuseid:
 - mitu vastust samalt vastajalt (nt vastus hinnavahelepingute iga esitatud meetme kohta eraldi e-kirjas); ja
 - mitu sama vastust samadelt vastajatelt.

Brexit

Kuidas mõjutab Ühendkuningriigi otsus lahkuda Euroopa Liidust neid meetmeid?

- Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve toodetesse sekkumise meetmeid kohaldatakse kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides.
- 29. märtsil 2017 teatas Ühendkuningriik Euroopa Ülemkogule oma kavatsusest lahkuda Euroopa Liidust vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 50. Sõltuvalt lahkumisperioodi pikendamisest toimub lahkumine lahkumislepingu jõustumise tähtpäeval või kui see ei ole võimalik, siis kaks aastat pärast teatamist, 30. märtsil 2019. Kuni selle ajani on Ühendkuningriik Euroopa Liidu osa. Seetõttu peavad Ühendkuningriigi toote pakkujad täitma Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve toodetesse sekkumise meetmeid.